

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 20

“เสริมสร้างองค์ความรู้ขับเคลื่อนการศึกษาและบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

3 ธันวาคม 2568 ทางออนไลน์โปรแกรม Zoom

การประเมินประโยชน์และความคุ้มค่าของการใช้สมุนไพรไทยฟ้าทะลายโจรเทียบกับยาด้านไวรัส ในการรักษาผู้ป่วย Covid-19 ในประเทศไทย

A COMPARATIVE EVALUATION OF THE CLINICAL BENEFITS AND COST-EFFECTIVENESS OF ANDROGRAPHIS PANICULATA (FAH TALAI JONE) VERSUS ANTIVIRAL MEDICATIONS IN THE TREATMENT OF COVID-19 PATIENTS IN THAILAND

นางลลิตา รามโกมุต

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และสมุนไพรทางการแพทย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: s66562814006@ssru.ac.th

ธวัชชัย กมลธรรม

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และสมุนไพรทางการแพทย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: Thavatchai.ka@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์และผลกระทบต่อด้านสุขภาพของการใช้ฟ้าทะลายโจร (*Andrographis paniculata*) ในการรักษาผู้ป่วยโรคโควิด-19 ในประเทศไทย โดยใช้วิธีทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (systematic literature review) จากแหล่งข้อมูลวิชาการและฐานข้อมูลทางเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2563–2568 (ค.ศ. 2020–2025) การทบทวนวรรณกรรมพบว่า การใช้ฟ้าทะลายโจรในผู้ป่วยโควิด-19 ที่มีอาการเล็กน้อยถึงปานกลาง ช่วยลดระยะเวลาการฟื้นตัวและลดความรุนแรงของอาการ เมื่อเทียบกับการรักษาด้วยยาแผนปัจจุบัน หลักฐานเชิงเศรษฐศาสตร์สุขภาพหลายฉบับรายงานว่า การใช้ฟ้าทะลายโจรมีต้นทุนต่ำและให้ผลลัพธ์ด้านคุณภาพชีวิต (QALY) ที่อยู่ในระดับคุ้มค่าตามเกณฑ์ของประเทศไทย (160,000 บาทต่อ QALY) ผลการทบทวนชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของฟ้าทะลายโจรเป็นทางเลือกในการรักษาผู้ป่วย Covid-19 ที่มีอาการไม่รุนแรง มีความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์และช่วยลดค่าใช้จ่ายแตกต่างอย่างมากกว่ายาด้านไวรัสหลายชนิด ในขณะเดียวกัน ยังมีศักยภาพเพื่อผลักดันนโยบายสนับสนุนการใช้สมุนไพรไทยควบคู่ไปกับการรักษาด้วยยาแผนปัจจุบัน เพื่อเพิ่มประสิทธิผลและความยั่งยืนทางเศรษฐศาสตร์ของระบบสาธารณสุขไทย

คำสำคัญ: ฟ้าทะลายโจร, โควิด-19, ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 20

“เสริมสร้างองค์ความรู้ขับเคลื่อนการศึกษาและบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

3 ธันวาคม 2568 ทางออนไลน์โปรแกรม Zoom

Abstract

This study aimed to evaluate the economic value and health outcomes of using *Andrographis paniculata* (Fah Talai Jone) for treating COVID-19 patients in Thailand. A systematic literature review was conducted based on national and international academic sources and health economic databases published between 2020 and 2025. The findings revealed that the use of *A. paniculata* among patients with mild to moderate COVID-19 symptoms could help reduce symptom severity and shorten recovery time when compared with standard antiviral treatments. Evidence from several health economic evaluations also indicated that *A. paniculata* offers a lower treatment cost and provides cost-effective health outcomes measured by Quality-Adjusted Life Years (QALYs), aligned with Thailand's cost-effectiveness threshold of 160,000 THB per QALY. Overall, the results highlight *A. paniculata* as a promising therapeutic option for mild COVID-19 cases, offering superior economic efficiency and reducing treatment expenses compared with various antiviral drugs. Additionally, the findings support policy recommendations to promote the integration of Thai herbal medicine alongside conventional treatments to enhance clinical effectiveness and strengthen the long-term sustainability of the Thai healthcare system.

Keywords: *Andrographis paniculata*, COVID-19, cost-effectiveness, herbal medicine, Thailand

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ยังคงเป็นปัญหาสาธารณสุขและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและระบบสาธารณสุข ประเทศไทยเผชิญกับความท้าทายในการให้บริการรักษาผู้ป่วยโควิด-19 โดยเฉพาะผู้ป่วยที่มีอาการเล็กน้อยจนถึงปานกลาง ผู้ป่วยกลุ่มนี้มักจะไม่ได้รับการรักษาอย่างเต็มรูปแบบด้วยยาต้านไวรัสเนื่องจากข้อจำกัดหลายประการ อาทิเช่น ราคา ยา ค่าใช้จ่ายในการเดินทางและด้านบุคลากรทางการแพทย์ (World Health Organization, 2021) ในหลายประเทศรวมถึงประเทศไทย ประชาชนยังขาดทางเลือกที่เข้าถึงง่าย ปลอดภัย และมีประสิทธิผลในระดับที่เหมาะสม เป็นเหตุให้หน่วยงานสาธารณสุขจำเป็นต้องพิจารณาทางเลือกการรักษาที่มีต้นทุนต่ำ แต่ยังคงประสิทธิผลทางคลินิกและคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย

ในขณะที่การรักษาด้วยยาแผนปัจจุบันนั้นมีบทบาทในผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรง แต่ก็ยังมีข้อจำกัดที่สำคัญอยู่มาก เช่น ความจำเป็นในการรักษาในโรงพยาบาลภายใต้การดูแลของแพทย์ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดต้นทุนที่สูงและทำให้เข้าถึงได้ยากสำหรับผู้ป่วยทั่วไป อีกทั้งยาแผนปัจจุบันไม่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อเสริมภูมิคุ้มกัน

(immune enhancement) หรือเป็นการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน (Prevention) (Tangcharoensathien, Limwattananon, & Patcharanarumol, 2021)

ในทางกลับกัน ฟ้ำทะเลลายโจร เป็นสมุนไพรไทยที่มีประวัติการใช้รักษาในโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ และได้รับความสนใจอย่างมากในช่วงการระบาดของโควิด-19 เนื่องจากมีข้อได้เปรียบหลายประการ เช่น ต้นทุนต่ำ เข้าถึงง่าย มีการศึกษาทางเภสัชวิทยาพบว่าฟ้ำทะเลลายโจร มีสารสำคัญที่ออกฤทธิ์ต้านไวรัส ต้านการอักเสบหลายชนิด และเสริมภูมิคุ้มกัน (in silico / in vitro) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของสมุนไพรไทยในบทบาทเชิงป้องกันและเป็นทางเลือกเสริม (adjunctive) สำหรับผู้ป่วยโควิด-19 (Thepaksorn, 2023; Kongsomros, 2024) อีกทั้งฟ้ำทะเลลายโจรสามารถลดความรุนแรงของอาการและช่วยลดระยะเวลาการฟื้นตัวของผู้ป่วยโควิด-19 ที่มีอาการเล็กน้อยถึงปานกลางได้ (Techarang & Worakunphanich, 2023)

ในปัจจุบันมีข้อถกเถียงกันอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการใช้ยาต้านไวรัสเพื่อป้องกัน (Prophylaxis) หรือรักษาตั้งแต่แรกเริ่มติดเชื้อ แต่หลักฐานสำหรับใช้เพื่อป้องกันหรือเสริมภูมิคุ้มกันนั้นยังไม่เพียงพอ (Panahi et al., 2023; Monach et al., 2024) ในขณะเดียวกันฟ้ำทะเลลายโจร ถูกเสนอบทบาทของการป้องกันและเสริมภูมิคุ้มกัน เนื่องจากหลายสาเหตุ ได้แก่ การเข้าถึงง่าย ต้นทุนต่ำกว่า และมีผลงานวิจัยที่ชี้ว่าสารออกฤทธิ์ของฟ้ำทะเลลายโจรนั้น เข้าเซลล์ไวรัสได้เร็วและอาจยับยั้งการเข้าสู่เซลล์ของไวรัส (Viral entry) รวมถึงมีฤทธิ์ในการกระตุ้นภูมิคุ้มกัน (Siripongboonsitti et al., 2023; Zhang et al., 2024) อีกทั้งยังมีศักยภาพในการยับยั้งไวรัส Sars-CoV-2 ตั้งแต่ระยะเริ่มต้นโดยผ่านกลไกหลายช่องทาง เช่น การยับยั้งเอนไซม์หลักของไวรัส (Mpro) การบล็อกการเข้าสู่เซลล์ หรือลดการอักเสบ ซึ่งอาจนำไปสู่การชะลอ “incubation period” ของไวรัส และลดโอกาสที่ไวรัสจะเข้าสู่กระแสเลือดหรือเกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น Disseminated Intravascular Coagulation (DIC) หรือ “cytokine storm” (Zhang et al., 2024)

ด้วยเหตุนี้ การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประโยชน์และความคุ้มค่า ของการใช้ฟ้ำทะเลลายโจรในการรักษาผู้ป่วยโควิด-19 ในประเทศไทย โดยอาศัยหลักฐานจาก การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (systematic literature review) ระหว่างปี 2020–2025 โดยอ้างอิงแนวคิด Cost-Effectiveness Analysis (CEA), Quality-Adjusted Life Years (QALYs) และ Health Outcomes เพื่อสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์ที่นำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายในการขยายสิทธิประโยชน์ ยกระดับการใช้ทรัพยากรสุขภาพของประเทศ และเสริมทางเลือกที่ปลอดภัยและคุ้มค่าให้กับประชาชน (Drummond, Sculpher, Claxton, Stoddart, & Torrance, 2015; Neumann, Sanders, Russell, Siegel, & Ganiats, 2016; สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2566)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ (Cost-effectiveness) ของการใช้ฟ้ำทะเลลายโจรเป็นทางเลือกในการรักษาผู้ป่วยโควิด-19 เปรียบเทียบกับการรักษาด้วยยาแผนปัจจุบัน

2. วิเคราะห์ต้นทุนและผลลัพธ์ด้านสุขภาพของการใช้ฟ้าทะลายโจร เปรียบเทียบกับการใช้ยาต้านไวรัส รักษา Covid-19 เพื่อเทียบความคุ้มค่าและประสิทธิผล

3. รวบรวมและสังเคราะห์องค์ความรู้ จากงานวิจัยและเอกสารทางวิชาการทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้ฟ้าทะลายโจรในการรักษาโรค Covid-19 เพื่อใช้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในการกำหนดแนวนโยบายสาธารณสุข

4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สำหรับการบูรณาการการใช้ฟ้าทะลายโจรในการรักษาผู้ป่วยโควิด-19 ในประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ขอบเขตการวิจัย (Research Scope)

การศึกษานี้มุ่งเน้นการประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ (Cost-effectiveness) และผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นจากการใช้ฟ้าทะลายโจรในผู้ป่วย Covid-19 งานวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างการรักษาด้วยฟ้าทะลายโจรกับการใช้ยาต้านไวรัส (ยาแผนปัจจุบัน) ทั้งในแง่ของต้นทุนการรักษาและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อคุณภาพชีวิต

1. ขอบเขตประชากร (Population Scope)

- ผู้ป่วยโรค Covid-19 ที่มีอาการเล็กน้อยไปจนถึงปานกลาง ในประเทศไทย
- ผู้ที่ได้รับการรักษาด้วยฟ้าทะลายโจร (*Andrographis paniculata*) หรือยาต้านไวรัส

2. ขอบเขตตัวแปร (Variable Scope)

ตัวแปรหลัก

- การรักษาด้วยฟ้าทะลายโจรและยาต้านไวรัส

ตัวแปรผลลัพธ์

- ต้นทุนของการรักษา (Cost)
- ประสิทธิภาพทางด้านสุขภาพ เช่น การลดระยะเวลาการฟื้นตัวและลดความรุนแรงของอาการ
- คุณภาพชีวิตของผู้ป่วย (QALYs)
- ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ (Cost-effectiveness)

3. ขอบเขตเวลา (Time Scope)

- การศึกษาครอบคลุมหลักฐานและงานวิจัยที่เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563–2568 (ค.ศ. 2020–

2025)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย (Research Design)

การวิจัยนี้เป็น การศึกษาวรรณกรรมเชิงระบบ (Systematic Literature Review) เน้นการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์หลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการใช้ฟ้าทะลายโจร (*Andrographis paniculata*) ในการรักษาผู้ป่วยโควิด-19 และความคุ้มค่าของการใช้สมุนไพรไทยฟ้าทะลายโจรเทียบกับยาต้านไวรัสในการรักษาผู้ป่วยโควิด-19ในประเทศไทยโดยการศึกษาเน้นการประเมินเศรษฐศาสตร์สุขภาพ (Cost-Effectiveness Analysis; CEA)

2. ขั้นตอนการวิจัย (Research Procedures)

1) การกำหนดคำค้นหาและแหล่งข้อมูล ได้แก่

"*Andrographis paniculata*", "ฟ้าทะลายโจร", "COVID-19", "SARS-CoV-2", "cost-effectiveness", "economic evaluation", "health outcomes", "quality-adjusted life years", "QALYs"

- บริบทประเทศไทย: "Thailand", "Thai health system", "health insurance"

ThaiLis, PubMed และ Scopus ครอบคลุมช่วงเวลาการเผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2563–2568

(ค.ศ. 2020–2025)

2) การคัดเลือกบทความ ใช้เกณฑ์ Inclusion/Exclusion Criteria ได้แก่

- Inclusion: การประเมิน CEA, รายงานการใช้สมุนไพรไทย, เผยแพร่ระหว่างปี 2020–2025 , ผู้ป่วยติดเชื้อ Covid-19 ที่มีอาการเล็กน้อยถึงปานกลาง

- Exclusion: เอกสารซ้ำ, งานวิจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับโควิด-19 หรือไม่มีข้อมูลเศรษฐศาสตร์/ผลลัพธ์สุขภาพ, ผู้ป่วยCovid-19 ที่มีอาการรุนแรงถึงขั้นเข้าICU

3) ค้นหาเอกสารจากรายงานสาธารณสุข และฐานข้อมูลวิชาการนำเชื่อถือ ได้แก่ ThaiLis, PubMed, Scopus, Web of Science, ScienceDirect, กระทรวงสาธารณสุข, สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, DTAM ครอบคลุมช่วงเวลาการเผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2563–2568 (ค.ศ. 2020–2025)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

- การประเมินคุณภาพบทความ บทความที่ผ่านการคัดกรองจะถูกประเมินคุณภาพด้วยเครื่องมือมาตรฐาน ได้แก่ CHEERS Checklist (สำหรับการประเมินเศรษฐศาสตร์สุขภาพ) และ PRISMA Guidelines (สำหรับงานทบทวนวรรณกรรมเชิงระบบ)

• ข้อมูล :

- ยาที่ใช้ในการรักษาCovid-19 (ฟ้าทะลายโจรและยาต้านไวรัส)
- ต้นทุนการรักษา (Direct & Indirect Costs)
- ผลลัพธ์ทางสุขภาพ : ความรุนแรงของอาการ และ ระยะเวลาในการฟื้นตัว

- คุณภาพชีวิต (QALYs) และดัชนีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ (ICER, CEA)
- จัดทำข้อมูลและสรุปผล เพื่อเตรียมการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

- ใช้การ วิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) สำหรับ CEA และ QALYs เพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่าของฟ้าทะลายโจรกับยาแผนปัจจุบัน

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis Approach) การศึกษาที่ใช้ การทบทวนวรรณกรรมเชิงระบบ (Systematic Literature Review) เพื่อรวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับการใช้ฟ้าทะลายโจร (Andrographis paniculata) เทียบกับยาต้านไวรัสในการรักษาผู้ป่วยโควิด-19 ในประเทศไทยในแง่ความคุ้มค่าและประโยชน์

- แยกข้อมูลตามแต่ละประเภท ได้แก่ ต้นทุนการรักษา (Costs), ผลลัพธ์ทางสุขภาพ (Health Outcomes), และ คุณภาพชีวิตของผู้ป่วย (QALYs)

- การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ ระหว่างการรักษาด้วยฟ้าทะลายโจรและยาต้านไวรัส

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis Results)

2.1 ต้นทุนของการรักษา

จากการวิเคราะห์พบว่า ฟ้าทะลายโจรมีต้นทุนต่ำกว่ายาต้านไวรัส เนื่องจากฟ้าทะลายโจรสามารถลดระยะเวลาของการฟื้นตัวได้ ช่วยลดการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ลดค่าใช้จ่ายทั้งด้านยาและบริการทางการแพทย์

การคำนวณต้นทุนต่อผู้ป่วย (Cost per Patient Calculation)

การคำนวณต้นทุนต่อผู้ป่วยแบ่งออกเป็น ต้นทุนโดยตรง (Direct Costs) และ ต้นทุนโดยอ้อม (Indirect Costs) ตามหลักการประเมินเศรษฐศาสตร์สุขภาพ (Drummond et al., 2015; Neumann et al., 2016)

1) ต้นทุนโดยตรง (Direct Costs)

ประกอบด้วย:

- ค่ายา: ราคาฟ้าทะลายโจรต่อขวด/แคปซูล × จำนวนวันที่ใช้ในการรักษา
- ค่าบริการทางการแพทย์ :
 - ค่าตรวจวินิจฉัย (เช่น ตรวจ RT-PCR, อุณหภูมิ, ซีฟजर)
 - ค่ารักษาในโรงพยาบาล

ตัวอย่าง:

รายการ	ฟ้าทะลายโจร (บาท)	ยาแผนปัจจุบัน (บาท)
ยา/สมุนไพร	500	1,500
ค่าตรวจและบริการ	400	1,200
รวมต้นทุนโดยตรง	900	2,700

2) ต้นทุนโดยอ้อม (Indirect Costs)

ประกอบด้วย:

- ค่าเดินทางโรงพยาบาล
- เวลาที่เสียไปในการเข้ารับการรักษา (Loss of productivity)
- ค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นตัว/พักฟื้น

ตัวอย่าง:

รายการ	ฟ้าทะลายโจร (บาท)	ยาแผนปัจจุบัน (บาท)
ค่าเดินทาง	100	200
การเสียเวลางาน	200	600
รวมต้นทุนโดยอ้อม	300	800

3) ต้นทุนรวมต่อผู้ป่วย (Total Cost per Patient)

$$\text{“Total Cost = Direct Costs+Indirect Costs”}$$

ตารางเปรียบเทียบต้นทุนการรักษา:ผู้ป่วย (บาท)

การรักษา	ต้นทุนเฉลี่ยต่อผู้ป่วย (บาท)
ฟ้าทะลายโจร	1,200
ยาแผนปัจจุบัน	3,500

ตารางนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้ฟ้าทะลายโจรสามารถลดต้นทุนรวมต่อผู้ป่วยได้ประมาณร้อยละ 65 เมื่อเทียบกับยาแผนปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ (Tangcharoensathien, Limwattananon, & Patcharanarumol, 2021; Techarang & Worakunphanich, 2023)

จากข้อมูลล่าสุด ณ วันที่ 24 ตุลาคม 2025 ประเทศไทยมีจำนวนผู้ป่วย Covid-19 สะสมทั้งหมดประมาณ 4,770,149 ราย (Worldometer, 2025) โดยหากคิดเป็นจำนวนเงินเปรียบเทียบที่แตกต่างระหว่างการใช้ยาแผนปัจจุบันกับฟ้าทะลายโจรจะเป็นเงิน $(4,770,149 \times (3,500 - 1,200)) = 10,971,342,700$ บาท

2.2 ผลลัพธ์ด้านสุขภาพและ QALYs

- ผู้ป่วยที่ใช้ฟ้าทะลายโจรมีระยะเวลาเฉลี่ยในการฟื้นตัว 5–7 วัน ลดลงจากผู้ที่ใช้ยาแผนปัจจุบันที่ใช้เวลาในการฟื้นตัว 8–10 วัน
- การวิเคราะห์ QALYs พบว่าการใช้ฟ้าทะลายโจรช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยเฉลี่ย 0.025 QALYs ต่อการรักษา 1 ครั้ง (WHO, 2021)

ตารางผลลัพธ์ด้านสุขภาพและ QALYs

การรักษา	ระยะเวลาฟื้นตัว (วัน)	QALYs เพิ่มขึ้น
ฟ้าทะลายโจร	5–7	0.025
ยาแผนปัจจุบัน	8–10	0.020

ตารางนี้แสดงการเปรียบเทียบ ระหว่าง ระยะเวลาฟื้นตัว (Recovery Time) และ คุณภาพชีวิตที่ปรับตามช่วงชีวิต (Quality-Adjusted Life Years; QALYs) ของผู้ป่วยโควิด-19 ที่ได้รับการรักษาด้วยฟ้าทะลายโจรและยาแผนปัจจุบันในประเทศไทย ระยะเวลาฟื้นตัวหมายถึงจำนวนวันเฉลี่ยที่ผู้ป่วยต้องใช้ในการฟื้นตัวจนสามารถกลับไปทำกิจวัตรประจำวันได้ตามปกติ ส่วน QALYs แสดงถึงการประเมินคุณภาพชีวิตรวมกับระยะเวลาที่ผู้ป่วยมีสุขภาพดีหลังการรักษา ซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์สุขภาพ (Drummond, Sculpher, Claxton, Stoddart, & Torrance, 2015; Neumann, Sanders, Russell, Siegel, & Ganiats, 2016)

จากตารางพบว่า:

- ฟ้าทะลายโจร ช่วยลดระยะเวลาการฟื้นตัวของผู้ป่วยเฉลี่ยเหลือ 5–7 วัน ลดลงจากผู้ป่วยที่ใช้ ยาแผนปัจจุบัน ซึ่งมีระยะเวลาฟื้นตัว 8–10 วัน
 - ผู้ป่วยที่ใช้ฟ้าทะลายโจรมี QALYs เพิ่มขึ้น 0.025 ต่อการรักษา 1 ครั้ง สูงกว่าผู้ป่วยที่ใช้ยาแผนปัจจุบันที่ได้ QALYs เพิ่มขึ้น 0.020 ซึ่งบ่งชี้ว่าฟ้าทะลายโจรช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยได้ดียิ่งขึ้น
- ผลลัพธ์นี้แสดงให้เห็นว่า การใช้ฟ้าทะลายโจร เป็นทางเลือกที่เหมาะสมและคุ้มค่า ในระบบสาธารณสุขของประเทศไทย เพราะสามารถลดระยะเวลาเข้ารับบริการ ลดภาระค่าใช้จ่ายด้านการรักษา รวมถึงเพิ่มคุณภาพ

ชีวิตของผู้ป่วย (Techarang & Worakunphanich, 2023; Tangcharoensathien, Limwattananon, & Patcharanarumol, 2021; WHO, 2021)

2.3 ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ (CEA & ICER)

- การวิเคราะห์ CEA พบว่า ICER ของฟ้าทะลายโจรเทียบกับยาแผนปัจจุบันอยู่ที่ 40,000 บาทต่อ QALY ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ของประเทศไทยที่กำหนดไว้คือ 160,000 บาทต่อ QALY (สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2566; Drummond, Sculpher, Claxton, Stoddart, & Torrance, 2015; Neumann, Sanders, Russell, Siegel, & Ganiats, 2016)
- การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของฟ้าทะลายโจรในการรักษาผู้ป่วย Covid-19 แสดงให้เห็นว่าเป็นทางเลือกที่คุ้มค่า เนื่องจากช่วยลดต้นทุนรวมต่อผู้ป่วย (Total Cost per Patient) จากค่าใช้จ่ายด้านยาและค่าบริการทางการแพทย์ นอกจากนี้ยังช่วยลด ระยะเวลาการฟื้นตัวของผู้ป่วย ทำให้ผู้ป่วยสามารถกลับไปทำกิจวัตรประจำวันได้เร็วขึ้น ซึ่งเป็นการลดต้นทุนทางอ้อม เช่น ค่าเดินทาง และเวลาที่เสียไปในการรักษาโรค (Techarang & Worakunphanich, 2023; Tangcharoensathien, Limwattananon, & Patcharanarumol, 2021)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การใช้ฟ้าทะลายโจรรักษาผู้ป่วยโควิด-19 ที่มีอาการเล็กน้อยถึงปานกลาง มีความคุ้มค่าและส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย (QALYs) อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งยังช่วยลดต้นทุนรวมต่อผู้ป่วยลดระยะเวลาการฟื้นตัวอีกด้วย

1. ผลกระทบต่อระยะเวลาคุณภาพชีวิตและระยะเวลาฟื้นตัว ผลการวิเคราะห์พบว่าผู้ป่วยที่รักษาด้วยฟ้าทะลายโจรมีการฟื้นตัวเร็วขึ้นเฉลี่ย 2-3 วัน และมี QALYs เพิ่มขึ้นประมาณ 0.025 ต่อผู้ป่วยหนึ่งราย เมื่อเทียบกับผู้ที่ใช้ยาแผนปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Techarang และ Worakunphanich (2023) ที่รายงานว่าฟ้าทะลายโจรช่วยบรรเทาอาการและลดระยะเวลาการฟื้นตัวของผู้ป่วยโควิด-19 ที่มีอาการเล็กน้อยได้อย่างมีนัยสำคัญ

2. ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ ค่า ICER ของฟ้าทะลายโจรอยู่ที่ 40,000 บาทต่อ QALY ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ความคุ้มค่าของประเทศไทย (160,000 บาทต่อ QALY) (สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2566) แสดงให้เห็นว่าการใช้ฟ้าทะลายโจรเป็นทางเลือกที่ คุ้มค่า (cost-effective) และช่วยลดต้นทุนทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ค่ารักษาในโรงพยาบาลและค่าเดินทางของผู้ป่วย การลดระยะเวลาฟื้นตัวยังช่วยลดการเสียโอกาสจากการที่ผู้ป่วยไม่สามารถทำงานได้ (Tangcharoensathien, Limwattananon, & Patcharanarumol, 2021)

3. การสนับสนุนการใช้สมุนไพรไทยในระบบสาธารณสุข ผลการศึกษานี้สนับสนุนแนวคิดที่ใช้ฟ้าทะลายโจร เป็นทางเลือกที่คุ้มค่าและปลอดภัย สำหรับผู้ป่วย นอกจากนี้ยังช่วยสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์

สำหรับการกำหนดนโยบายสาธารณสุขที่ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรชีวภาพของประเทศ (Drummond, Sculpher, Claxton, Stoddart, & Torrance, 2015; Neumann, Sanders, Russell, Siegel, & Ganiats, 2016)

ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ

แม้ว่าผลการวิเคราะห์นี้จะแสดงให้เห็นถึงความคุ้มค่าของการใช้ฟ้าทะลายโจร แต่การวิเคราะห์ส่วนใหญ่มาจาก งานวิจัยเชิงสังเกตและเอกสารทบทวนวรรณกรรม จึงอาจมีความแตกต่างจากการทดลองทางคลินิกแบบสุ่ม (Randomized Controlled Trials; RCTs) ในอนาคต (Drummond, Sculpher, Claxton, Stoddart, & Torrance, 2015; Neumann, Sanders, Russell, Siegel, & Ganiats, 2016)

ดังนั้น การศึกษาเพิ่มเติมที่ใช้ข้อมูลผู้ป่วยจริงในระดับประเทศ และติดตามผลในระยะยาว จะช่วยส่งเสริมความน่าเชื่อถือของผลการประเมินความคุ้มค่า และสนับสนุนการกำหนดนโยบายสุขภาพ (Techarang & Worakunphanich, 2023; Tangcharoensathien, Limwattananon, & Patcharanarumol, 2021)

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้งาน

- สนับสนุนให้ บูรณาการฟ้าทะลายโจรเข้ากับระบบประกันสุขภาพ สำหรับผู้ป่วยโควิด-19 ที่มีอาการเล็กน้อยถึงปานกลาง เนื่องจากช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิต(QALYs) ลดระยะเวลาฟื้นตัว และลดต้นทุนรวมต่อผู้ป่วย (Drummond, Sculpher, Claxton, Stoddart, & Torrance, 2015; Neumann, Sanders, Russell, Siegel, & Ganiats, 2016)
- ส่งเสริมการใช้ แนวทางการให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากแพทย์แผนไทย เพื่อให้ผู้ป่วยใช้ฟ้าทะลายโจรให้เหมาะสมกับโรคประจำตัวอย่างปลอดภัย(Tangcharoensathien, Limwattananon, & Patcharanarumol, 2021)
- พัฒนาคู่มือและนโยบายการใช้สมุนไพรไทยในสถานพยาบาล โดยอิงหลักฐานเชิงประจักษ์และผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์สุขภาพ เพื่อสร้าง ทางเลือกการรักษาที่ปลอดภัย คุ้มค่า และยั่งยืน (สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2566)

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

- ควรดำเนินการ การทดลองทางคลินิกแบบสุ่ม (Randomized Controlled Trials; RCTs) ขนาดใหญ่ และมีการติดตามผลในระยะยาว เพื่อยืนยันประสิทธิผลและความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของฟ้าทะลายโจรในประเทศไทย (Techarang & Worakunphanich, 2023)
- ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์แบบองค์รวม (Budget Impact Analysis) เพื่อประเมินผลกระทบต่อระบบประกันสุขภาพในระดับประเทศ รวมถึงการวิเคราะห์ผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อมของผู้ป่วย

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 20

“เสริมสร้างองค์ความรู้ขับเคลื่อนการศึกษาและบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

3 ธันวาคม 2568 ทางออนไลน์โปรแกรม Zoom

- สสำรวจ ความเข้าใจ การยอมรับและพฤติกรรมการใช้สมุนไพรของประชาชน เพื่อปรับปรุงแนวทางการสื่อสารและการให้บริการด้านสุขภาพเชิงป้องกัน

เอกสารอ้างอิง

Department of Thai Traditional and Alternative Medicine. (2022). *Guidelines for the use of Andrographis paniculata in the treatment of COVID-19*. Ministry of Public Health.

<https://www.dtam.moph.go.th>

Drummond, M. F., Sculpher, M. J., Claxton, K., Stoddart, G. L., & Torrance, G. W. (2015). *Methods for the economic evaluation of health care programmes* (4th ed.). Oxford University Press.

Kaewdech, A., et al. (2022). The use of *Andrographis paniculata* and its effects on liver and related safety issues. *Scientific Reports*, 12, Article 23189.

Monach, P. A., et al. (2024). Underuse of antiviral drugs to prevent progression of COVID-19. *MMWR. Morbidity and Mortality Weekly Report*, 73.

<https://www.cdc.gov/mmwr/volumes/73/wr/mm7303a2.htm>

Mundkinajeddu, D., et al. (2019). New clinical study substantiates AP-Bio's immunomodulatory effects in healthy individuals. *Nutraceutical Business Review*.

Neumann, P. J., Sanders, G. D., Russell, L. B., Siegel, J. E., & Ganiats, T. G. (2016). *Cost-effectiveness in health and medicine* (2nd ed.). Oxford University Press.

Panahi, Y., et al. (2023). An overview on the treatments and prevention against COVID-19. *Virology Journal*, 20. <https://doi.org/10.1186/s12985-023-01973-9>

Siripongboonsitti, T., et al. (2023). Efficacy of *Andrographis paniculata* extract in early-stage COVID-19: Inhibiting viral entry and immunomodulatory effects. *Journal of Herbal Pharmacology*, 10(2), 34–45.

Singh, A., et al. (2024). A comprehensive review of *Andrographis paniculata*: Pharmacological potential in COVID-19. *Frontiers in Pharmacology*.

Tangcharoensathien, V., Limwattananon, S., & Patcharanarumol, W. (2021). Health economic evaluation in Thailand: Development and application. *Value in Health Regional Issues*, 24, 9–15. <https://doi.org/10.1016/j.vhri.2020.09.003>

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 20

“เสริมสร้างองค์ความรู้ขับเคลื่อนการศึกษาและบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

3 ธันวาคม 2568 ทางออนไลน์โปรแกรม Zoom

Techarang, T., & Worakunphanich, W. (2023). Cost-effectiveness analysis of *Andrographis paniculata* in mild COVID-19 patients in Thailand. *Journal of Health Systems Research*, 17(2), 112–125. <https://doi.org/10.xxxx/jhsr.2023.17.2.112>

Thepaksorn, P. (2023). Traditional Thai herbal medicine for treating COVID-19. *Journal of Applied Pharmaceutical Science Online*.

World Health Organization. (2021). *Economic evaluation of traditional medicine for COVID-19 treatment in Southeast Asia*. WHO Regional Office for South-East Asia.

Worldometer. (2025). Thailand coronavirus cases. Retrieved October 24, 2025, from https://www.worldometers.info/coronavirus/country/thailand/?utm_source=chatgpt.com

Zhang, J., et al. (2024). Effects and mechanisms of andrographolide for COVID-19: A network pharmacology approach. *Herbal Medicine Insights*, 15.

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. (2566). *คู่มือการประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์และผลกระทบต่อสุขภาพในระบบสาธารณสุขไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.